

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 23. broj

8. lipnja 2023.

cijena 250 Ft

Dan hrvatskog tiska

3. stranica

Sporazum o suradnji

5. stranica

Opraštanje u HOŠIG-u

10. stranica

Povjerenjem do pozitivne energije

U zadnje vrijeme nekako nas pritišće negativna energija, češće govorimo o negativnim stvarima, problemima, a često i o svojoj budućnosti ili budućnosti svoje djece razmišljamo negativno. Možda su nam to donijela vremena pandemije, kad smo se zbog socijalne distance otežano družili. Mnogi su zbog pandemije izgubili svoje bližnje ili prijatelje. Ekonomska kriza, inflacija, blizina rata te nezadovoljstvo pojedinih skupina ljudi zabrinjavaju sve nas, a manipulacije radi većih materijalnih dobara ili boljih pozicija također jačaju nepovjerenje među ljudima. Negativne nas stvari toliko privlače da zapravo ni ne primjećujemo one pozitivne događaje koji su oko nas. Protiv negativne energije svakako je najbolji recept kad i svjesno tražimo samo dobro, ono što nam daje pozitivnu energiju. Smatram da nas pozitivnom energijom najviše ispunjavaju dobra djela – mogu to biti dobra djela drugih ljudi, vlastita dobra djela, a najviše se ispunjavamo pozitivnom energijom kad su naša dobra djela povezana s dobrim djelima drugih i to onda preraste u radost mnogih ljudi. Tako se nešto dogodilo i tijekom dvadesetogodišnje suradnje dviju ustanova koje su udaljene gotovo petsto kilometara, a kroz čiju je suradnju više od osamsto mladih ljudi moglo uživati u nezaboravnim trenucima te ujedno i doprinijeti unapređenju učenja hrvatskog jezika, razmjenjivanju znanja i iskustava odnosno stvaranju prijateljstava. Ni udaljenost od petstotinjak kilometara, ni koronavirus, ni ekonomska kriza, ni vremenske neprilike nisu mogle prekinuti neprekidnu suradnju koja traje već dva desetljeća – jer ništa nije nemoguće ako se vjeruje u dobro, ako se vjeruje u viziju i ako se u tu viziju uložiti vrijeme, znanje i energija. Najvažniji resursi u svakom djelu su ljudi – ljudi dobre volje kojima nije teško žrtvovati ni svoje vrijeme, ni energiju, a ponekad ni svoja sredstva za uspjeh. A ljudima nije teško žrtvovati ni jedno od nabrojena ako vjeruju u uspjeh, ako postoji povjerenje među njima, ako se svi osjećaju važnim u projektu bez obzira tko koliko količinski ulaže u aktivnosti jer postoji povjerenje da će svatko učiniti najbolje što može po svojim mogućnostima, a to itekako stvara pozitivnu energiju kod svih sudionika.

Beta

Glasnikov tjedan

„Europska unija 17. svibnja potvrdila je kako će se idući izbori za Europski parlament provesti od 6. do 9. lipnja 2024. To određuje i datum izbora u Mađarskoj.“

Započela je kampanja. Nešto više od godinu dana dijeli nas od onog dana kad će se u Mađarskoj održati i izbori za zastupnike u Europski parlament i izbori za zastupnike i gradonačelnike mjesnih (lokalnih) i narodnosnih samouprava. Zastupnici narodnosnih samouprava biraju se s posebnih lista na tri razine: mjesnoj (mjesna hrvatska samouprava), županijskoj/glavogradskoj (županijska/glavogradska hrvatska samouprava) i državnoj (Hrvatska državna samouprava). Europska unija 17. svibnja potvrdila je kako će se idući izbori za Europski parlament provesti od 6. do 9. lipnja 2024. To određuje i datum izbora u Mađarskoj. Ustavnim promjenama iz 2022. godine rečeno je kako će se izbori za Europski parlament i izbori za zastupnike mjesnih (lokalnih) i narodnosnih samouprava održati istog dana. U svjetlu odluke EU-a izvjesno je kako će oni u Mađarskoj biti održani u nedjelju 9. lipnja. Mi glasači, ako dobro brojim, dobit ćemo silne listiće za glasanje u šumi kojih se trebamo snaći (ako i jesmo upisani u hrvatski registar birača). Posljednji izbori i za Europski parlament i za zastupnike i gradonačelnike mjesnih (lokalnih) i narodnosnih samouprava bili su u listopadu 2019. godine. Bez obzira na lipanjske izbore 2024. mandat zastupnika i gradonačelnika mjesnih (lokalnih) i narodnosnih samouprava traje do listopada 2024. godine (pet godina od dana izbora 2019.)

Savez Hrvata u Mađarskoj 13. svibnja započeo je svoju izbornu kampanju. O nekoj drugoj hrvatskoj udruzi u Mađarskoj za sada još nemamo vijesti da je započela kampanju za nastupajuće izbore. Ovih smo tjedana čitali u agencijskim vijestima kako su i u Hrvatskoj prve nedjelje svibnja šesti put održani izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u općinama, gradovima i županijama. Na spomenutim izborima biraju se kandidati, svakom se kandidatu na listi može dati jedan glas (ali se može glasati za najmanje jednog ili najviše šest kan-

didata). Vijesti donose kako je bila mala izlaznost manjinskih birača – na razini gradova oko 9 posto, na razini županija 10, a na razini općina 18 posto. Na manjinskim izborima održanim u Republici Hrvatskoj 7. svibnja pravo glasa imalo je oko 235 tisuća birača – pripadnika nacionalnih manjina koji su svoja vijeća i predstavnike birali u 19 županija i Gradu Zagrebu, u 65 gradova i 116 općina. Manjinska vijeća birana su u županijama, gradovima i općinama u kojima pripadnici pojedine manjine čine najmanje 1,5 posto stanovništva, u gradovima i općinama u kojima živi više od 200 te u županijama u kojima živi više od 500 pripadnika neke manjine.

Ako ti uvjeti nisu ispunjeni, a u nekoj županiji, gradu, općini, živi najmanje 100 pripadnika neke manjine, njezini pripadnici birali su svojeg predstavnika. U općinska manjinska vijeća bira se do 10 članova, u gradska 15, a u županijska 25. Manjinska vijeća biralo je 14 nacionalnih manjina, a predstavnike njih 19.

Iako su izbori raspisani za 451 vijeće i 141 predstavnika, kandidature su stigle tek za 339 vijeća i 106 predstavnika. Građane je teško motivirati da se aktiviraju, dijelom zbog činjenice da se prijedlozi vijeća i predstavnika slabo prihvaćaju, a dijelom zbog više nego skromnih naknada koje dobivaju za svoj rad. U nekim sredinama, navodi HINA, te naknade mjesečno iznose tek desetak eura.

Za razliku od svih drugih izbora na manjinskim nema izborne šutnje ni kazni za njezino kršenje, kandidati ne moraju dostavljati potvrde o nekažnjavanju, nema nadzora financiranja izborne promidžbe, ne provjerava se poštivanje načela ravnopravnosti spolova. Višak listića u glasačkoj kutiji ne znači odmah i da se glasanje ponavlja na biračkom mjestu gdje se to dogodilo.

Sredstva za pokriće izbornih troškova osiguravaju općine, gradovi i županije u kojima se održavaju.

Branka Pavić Blažetin

Dan hrvatskog tiska slavi se 2. svibnja

U organizaciji Hrvatske državne samouprave 4. svibnja održan je program proslave Dana hrvatskog tiska. Program se održao u sjedištu Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ u Budimpešti.

Poslijepodnevni program svečano su otvorili ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. Pri završetku prigodnih govora ravnateljica Croatice i ravnatelj HDS-a izrazili su svoje iskrene čestitke novinaru Stipanu Balatincu za svu njegovu predanost i uloženi trud tijekom 30 godina rada u novinarstvu Hrvata u Mađarskoj.

Prije trideset godina (3. svibnja 1993.) u Uredništvu Hrvatskog glasnika zaposlio se novinar Stipan Balatinac. Dvije godine nakon utemeljenja samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj. U proteklih trideset godina Stipan Balatinac napisao je tisuće i tisuće kartica novinskog teksta i kalendarskog štiva. Snimio je tisuće i tisuće fotografija iz života Hrvata u Mađarskoj i šire. Snimio je stotine i stotine radijskih priloga i više desetaka televizijskih priloga. Ostao je novinar i čovjek. Dragog kolegu po peru, mikrofonu i fotoaparatu odlikuje čvrst nacionalni identitet i krase ga visoka razina znanja hrvatskog jezika i kulture te odanost tradiciji i katoličkoj vjeri. Sve je to očuvao i u svojoj obitelji, čime daje primjer drugima i čime daje neprikosnovenu autentičnost te vjerodostojnost svojem novinskom izričaju.

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin uz prigodno slovo predala je Zahvalnicu Stipanu Balatincu.

Dan hrvatskog tiska utemeljila je Skupština HDS-a 2017. godine na prijedlog glavne i odgovorne urednice Branke Pavić Blažetin, istaknuo je na svečanosti predsjednik HDS-a Ivan Guban. Spomen je to na datum kad je izišao prvi broj prvog samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj Hrvatskog glasnika. Bilo je to 2. svibnja 1991. godine.

Druga točka svečanog otvorenja bio je glazbeni nastup studenta Marka Handlera, koji pohađa „Collegium Croaticum“. Mladi izvođač otpjevao je i odsvirao gradišćansku narodnu pjesmu.

Sljedeći na podiju bio je glavni urednik HRT-ova Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivo Kujundžić. Gosti su prvo dobili uvid u HRT-ovu zbirku emisija Samostalnog odjela i Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske, gdje je prikazana kratka najava svih emisija o Hrvatima širom svijeta, od Mađarske preko Njemačke sve do Argentine. Zatim je prikazana i projekcija dokumentarnog filma o Hrvatima u Mađarskoj iz serijala „Lijepa naša Europo“. Ovaj 25 minutni film služi kao uvid u život i zajednicu Hrvata u Mađarskoj.

Nakon projekcije održan je okrugli stol na temu „Vidljivost i zastupljenost hrvatskih manjina u medijima matične domovine – Stvarnost i očekivanja“. U debati su sudjelovali diplomatski savjetnik Bruno Lopandić, glavna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin, urednik hrvatskih programa na MTVA-u Andrija Pavleković, videonovinar za hrvatske medije u Vojvodini Josip Stantić, glavni urednik Programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivo Kujundžić i urednica dokumentarnog serijala „Lijepa naša Europo“ Doris Vučković, a raspravu je moderirala ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin. Između ostaloga pohvaljeni su naponi HRT-a, koji sustavno prati život Hrvata izvan matice.

Zadnja točka programa bila je otvorenje izložbe „Znanstveno i duhovno nasljeđe Fausta Vrančića“ Muzeja sakralne umjetnosti u Prisiki. Izložbu je predstavila ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan, koja je sa svojim izlaganjem o Vrančićevu životu, radu i utjecaju potaknula interes svih prisutnih na događanju. Svi su uzvanici manifestacije imali priliku uživati u domjenku dok su bili okruženi izložbom o Faustu.

D. O. /BPB

Andrija Pavleković, Branka Pavić Blažetin, Bruno Lopandić, Timea Šakan-Škrilin, Doris Vučković i Ivo Kujundžić

Renata Balatinac, Stipan Balatinac i Branka Pavić Blažetin

Andrija Pavleković, Branka Pavić Blažetin i Bruno Lopandić

Ivo Kujundžić, Doris Vučković, Timea Šakan-Škrilin i Ivan Guban

CROATIADA – kazivanje poezije i proze

Mladi natjecatelji iz cijele Mađarske okupili su se 20. travnja u budimpeštanskom HOŠIG-u kako bi predstavili svoje talente u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku. Učenici dvojezičnih škola i učenici s predmetnom nastavom Hrvatskog jezika sudjelovali su na državnom natjecanju koje se održalo u sklopu Croatiade 2023.

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra manifestacija je započeta u auli HOŠIG-a recitacijskim i plesnim programom učenika škole te pozdravnim govorima HOŠIG-ove ravnateljice Ane Gojtan i dopredsjednice Hrvatske državne samouprave Angele Šokac Marković.

Nakon izvršene ceremonije 67 učenika koji su sudjelovali u natjecanju podijeljeno je u dvije skupine – učenici dvojezičnih

škola i učenici s predmetnom nastavom Hrvatskog jezika. Učenike dvojezičnih škola podijelili su u pet kategorija, uključujući učenike od prvog do osmog razreda i gimnazijalce, dok su učenici predmetne nastave bili podijeljeni u četiri kategorije natjecatelja iz osnovnih škola.

Sudački odbor za učenike dvojezičnih škola predvodio je Štef Prosenjak uz Mariju Šajnović i Gabrielu Anetić, dok je sudački odbor za učenike s predmetnom nastavom predvodila Timea Šakan-Škrln uz Zoricu Prosenjak i Renea Čipanja Banje.

Učenici su pokazali svoju kreativnost i originalnost u interpretaciji raznih književnih djela te su prezentirali širok spektar stilova i tema. Posebno veselje sudionicima žirija predstavljale su recitacije na narječjima. Pjesme su bile recitirane na gradišćanskom, štokavskom i kajkavskom narječju, a mnogi su se natjecatelji pokazali kao izvrsni govornici hrvatskog jezika. Osim na interpretaciju žiri je obratio pozornost i na izgovor, naglasak te intonaciju natjecatelja.

„Ova je priredba iz godine u godinu vrlo uspješna. Znamo da je natjecanje u kazivanju stihova i proze dio Croatiade, a Croatiada je vrlo važna priredba za učenike. Mislim da smo je iz godine u godinu dužni organizirati jer vidimo da postoji zanimanje za nju. Bez obzira na to imaju li djeca tremu za vrijeme nastupa, mislim da su među njima budući glumci, budući naraštaj naše kulture”, izjavila je Eva Molnar Mujić.

Državno natjecanje u recitaciji proze i poezije važno je ne samo radi promoviranja hrvatskog jezika i kulture u Mađarskoj nego i radi razvoja komunikacijskih i interpretativnih vještina kod učenika. Ovo je prilika da se razvijaju samopouzdanje, javni govor, scenski nastup te kreativno izražavanje. Osim toga, natjecanje učenicima pruža priliku za upoznavanje novih ljudi i stvaranje novih prijateljstava unutar hrvatske zajednice.

Organizatori su se potrudili da natjecanje bude što objektivnije pa su mladi sudionici natjecanja, umjesto sa svojim imenom i školom iz koje dolaze, bili predstavljeni rednim brojevima. Na taj način izbjegla se mogućnost pristranosti

prema učenicima na temelju njihovih škola ili poznanstava.

Učenici dvojezičnih škola postigli su sljedeće rezultate – u kategoriji učenika 1. i 2. razreda prvo mjesto osvojila je Miléna Istókovics (1. r. HŠ „MK”, Pečuh), drugo mjesto Miron Kárász (1. r. OŠ „MMM”, Sambotel) i treće mjesto Rebeka Blanka Békefi (2. r. HOŠIG, Budimpešta). U kategoriji učenika 3. i 4. razreda prvo mjesto osvojila je Emma Kovács-Darvas (3. b r. HŠ „MK”, Pečuh), drugo mjesto Alíz Kocsis-Tóth (4. r. OŠ „MMM”, Sambotel) i treće mjesto Goran Đurić (4. r. HOŠIG, Budimpešta). U kategoriji učenika 5. i 6. razreda prvo mjesto osvojila je Bojana Popović (6. b r. HŠ „MK”, Pečuh), drugo mjesto Goran Szuklics (6. r. OŠ „MMM”, Sambotel) i treće mjesto Mia Vám (5. r. HOŠIG, Budimpešta). U kategoriji učenika 7. i 8. razreda prvo mjesto osvojila je Mira Mogyorósi (8. r. HŠ „MK”, Pečuh), drugo mjesto Lilla Bengyeszokov (7. r. HOŠIG, Budimpešta) i treće mjesto Sonja Prehalek (8. r. HOŠUD, Santovo). U kategoriji učenika gimnazije prvo mjesto osvojio je Matija Straub (10. r. HŠ „MK”, Pečuh), drugo mjesto Biljana Bende (11. r. HŠ „MK”, Pečuh) i treće mjesto Adam Kovač (11. r. HOŠIG, Budimpešta).

Učenici iz škola s predmetnom nastavom Hrvatskog jezika postigli su sljedeće rezultate – u kategoriji učenika 1. i 2. razreda prvo mjesto osvojio je Mirko Kövecs-Vida (2. r. OŠ **Vancaga, Baja**), drugo mjesto Szkarlett Fábíán (2. r. OŠ **Bačín**) i treće mjesto Tomislav Vincze (2. r. OŠ Dusnok-Fajsž). U kategoriji učenika 3. i 4. razreda prvo mjesto osvojila je Fružina Rapčak (3. r. OŠ **Vancaga, Baja**), drugo mjesto Sándor Sebők (4. r. OŠ **Šugovica**) i treće mjesto Léna Prohászka (4. r. OŠ Dusnok-Fajsž). U kategoriji učenika 5. i 6. razreda prvo mjesto osvojio je Darko **Marković** (5. r. OŠ **Vancaga, Baja**), drugo mjesto Hanna Horvák Harkai (5. r. OŠ **Šugovica**) i treće mjesto Zselyke Csire (5. r. HOŠ „KZ”, Serdahel). U kategoriji učenika 7. i 8. razreda prvo mjesto osvojila je Sandra Babai (8. r. OŠ Kačmar), drugo mjesto Mira Proszenyák (8. r. HOŠ „KZ”, Serdahel) i treće mjesto Amanda Haga (8. r. OŠ Salanta).

D. O.

Mons. Dražen Kutleša novi zagrebački nadbiskup

Na blagdan sv. Katarine Sijenske, crkvene naučiteljice i suzaštitnice Europe, 29. travnja mons. Dražen Kutleša u sklopu liturgijskog slavlja preuzeo je službu zagrebačkoga nadbiskupa tijekom euharistijskog slavlja u Bogoslužnom prostoru bl. Alojzija Stepinca. On je 77. zagrebački biskup, odnosno 9. nadbiskup metropolit zagrebački.

U nastupnoj propovijedi nadbiskup je poručio: „Budućnost Crkve i jednoga naroda ovisi o unutarnjoj promjeni i vrijednostima koje pojedinac odlučuje živjeti. Kako bi se postigle promjene koje će biti u službi čovjeka, utemeljene na evanđeoskim vrijednostima, potrebno je prije svega unutarnje obraćenje pojedinaca, dakle svakoga od nas. Obnovimo, dakle, osobno svoju ljubav prema Isusu Kristu, Raspetome i Uskrsnome, vjernost Crkvi i crkvenom nauku te povjerenje i ljubav prema braći ljudima. Budi mi osobno istinsko svjetlo Kristovo, sol zemlje i svjetlo svijeta (usp. Mt 5,13.14). Mi to ne možemo samo vlastitim snagama. Uzdamo se stoga u Blaženu Djevicu Mariju, Majku Crkve i pomoćnicu kršćana. Vapimo našoj Nebeskoj Majci da nas vodi sve bliže svome Sinu Isusu, da nam vrati izgubljeni žar, da nam udijeli toliko željeno jedinstvo, da nas učini vjernim svjedocima svoga Sina Isusa Krista. Samo ćemo tako moći to isto donijeti i ovome svijetu, koji je toliko gladan ljubavi, jedinstva i mira.“

Dana 15. travnja 2023. papa Franjo prihvatio je odreknuće od službe kardinala Josipa Bozanića. Time je zagrebački nadbiskup postao mons. Dražen Kutleša. Papa Franjo imenovao je mons. Dražena Kutlešu za nadbiskupa koadjutora zagrebačkog 14. veljače 2023. godine. Mons. Dražen Kutleša je i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije.

Na kraju misnoga slavlja nadbiskup Kutleša obratio se svima okupljenima i zahvalio Bogu na svim razdobljima svojeg životnog puta, na obitelji i na svim ljudima koje mu je poslao u život, preko kojih ga je oblikovao i iskazivao mu svoju dobrotu. Vjernicima je poručio kako je izgradnja pravednijeg društva – u kojemu će se priznavati i štiti ljudska prava, a ekonomski i politički odnosi biti uređeni na način koji će služiti dobrobiti svih ljudi – izazov pri kojemu neizostavna uloga pripada svim vjernicima, ženama i muževima koji poput svete Katarine ljube Crkvu i sve ljude Kristovim srcem, ne prepuštajući ih propadanju ni usred najvećih oluja.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Hina

Sporazum o suradnji Instituta za migracije i narodnosti te Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj

U Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj 11. svibnja 2023. godine i službeno je potpisan sporazum o suradnji Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu te Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj u Pečuhu.

Plod je to razgovora koji su vođeni krajem ožujka u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti na sastanku diplomatskih predstavnika Republike Hrvatske u Mađarskoj s predstavnicima Instituta za migracije i narodnosti, predstavnicima političkog života Hrvata u Mađarskoj te s nekolicinom voditelja hrvatskih institucija i poduzeća. Institut za migracije i narodnosti pokrenuo je projekt pod nazivom „Mapiranje hrvatskih manjina“, a rad na projektu započinje upravo mapiranjem Hrvata u Mađarskoj. Tako se krajem rujna u gradu Novalji na otoku Pagu

priprema trodnevno predstavljanje hrvatske zajednice u Mađarskoj za hrvatsku javnost.

Sporazum o suradnji između Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i Instituta za migracije i narodnosti na području znanosti, kulture i obrazovanja predviđa niz suradnji. Sporazum su potpisali ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin i ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti dr. sc. Marina Perić Kaselj s ciljem uspostavljanja zajedničkih organizacija konferencija, radionica, okruglih stolova, provedbe znanstvenih i stručnih projekata te sunakladništva publikacija, izdanja i knjiga.

Kako doznaje Hrvatski glasnik, na susretu u Pečuhu bili su nazočni i veleposlanik Mladen Andrić sa svojim suradnicima, generalni konzul Drago Horvat i počasni konzul Atila Kos te predstavnici Instituta za migracije i narodnosti – ravnateljica Instituta dr. sc. Marina Perić Kaselj, voditeljica Odjela za Hrvate u BiH i hrvatske manjine u Europi dr. sc. Vanda Babić Galić i glavni tajnik Instituta Tomislav Vodička uz još dvoje suradnika. Sastanku su nazočili i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin i ravnatelj Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Andrija Handler.

U izaslanstvu Instituta za migracije i narodnosti bio je i gradonačelnik Novalje Ivan Dabo.

Branka Pavić Blažetin

Foto: ZZHM

Tamburom po hrvatskim regijama

VI. Hrvatski državni tamburaški festival u Baji

U suorganizaciji Hrvatske državne samouprave i Kulturnog centra bačkih Hrvata 6. svibnja održan je VI. Hrvatski državni tamburaški festival u Baji. Na poziv organizatora odazvalo se pet orkestara koji su u gradskom Turističkom centru ponovno priredili veličanstven cjelovečernji koncert i svojim izvedbama oduševili publiku koja je pristigla iz Baje i okolnih naselja, ali i iz drugih regija.

U ime organizatora nazočne, sudionike, uzvanike i posjetitelje pozdravila je voditeljica programa Eszter Bogárdi, koja je najavila program i kratko predstavila svaki od tamburaških orkestara. Nazočnima i sudionicima u Turističkom centru grada Baje obratio se i veleposlanik RH u Budimpešti Mladen Andrić, izrazivši zadovoljstvo što ponovno može nazočiti ovom glazbenom susretu koji je uvijek na visokoj razini. U ime organizatora i domaćina nazočne je pozdravila i zamjenica predsjednika HDS-a te ujedno i predsjednica Hrvatske samouprave Baje Angela Šokac Marković, koja je uz ostalo istaknula: „Tambura prati čovjeka, a to posebno vrijedi za Bačvane, od kolijevke do groba. Nazočna je u svim dijelovima ljudskog života. Slobodno možemo kazati da ona ne spaja samo ljude nego i narode. Ne možemo zamisliti važne događaje u našem životu bez tambure – ni svatove ni prela ni balove, a mnogo je puta ona i utjeha. Nema naselja u Bačkoj gdje se ne možemo ne spomenuti poznatih slavni tamburaša, njihov duh još i danas živi. Drago mi je da se ovaj festival održava u Bačkoj jer okuplja naše najbolje svirače iz hrvatskih regija u Mađarskoj, a u isto vrijeme daje nadu da će i nakon poznatih tamburaša izrasti novi, još poznatiji.“ Poželjela je svima ugodnu zabavu, a sudionicima puno uspjeha. Svojom su nazočnošću priredbu uveličali i predsjednik HDS-a Ivan Gugan, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, bajski dogradonačelnik Miklós Hajdú te predsjednici i zastupnici hrvatskih samouprava.

Ove godine na poziv organizatora odazvalo se šest, a predstavilo pet tamburaških sastava iz pet hrvatskih regija u Mađarskoj. Nažalost, tukuljski Orkestar „Kolo“ iz peštanske regije u zadnji je čas otkazao nastup zbog bolesti. Koncert je otvorio domaći orkestar „Čabar“ iz Baje, Baranju je predstavljao TS „Fermata“ iz Mohača, Pomurje TS „Pomurske žice“ iz Serdahela, Gradišće Orkestar HKD „Gradišće“ iz Petrova Sela, a Podravinu TS „Misija ViT“ iz Pečuha. Orkestri su izveli prepoznatljive melodije i pjesme svojeg užeg zavičaja, ali je bilo i omiljenih hrvatskih tamburaških pjesama.

Kao dugogodišnji glazbenik i glazbenik pedagog, voditelj orkestra „Misija ViT“ Zoltán Vizvári izvedbe je pratio i stručnim okom. Kako nam je uz ostalo kazao, bilo je onih koje nikad nije čuo, a bilo je i onih koje prati već godinama te je oduševljen razvojem koji je vidio i čuo. Posebno je iznenađen novim, mladim i ambicioznim tamburašima, koji pokazuju da tambura u Hrvata u Mađarskoj ima lijepu budućnost.

Ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković smatra da je Baja ovih šest godina pokazala da je svojevrсна baza ili utvrda hrvatske tamburaške glazbe u Bačkoj i Mađarskoj. Uz ostalo ističe kako su tamburaši dostojno zastupali svoje regije i svoj užu zavičaj, uistinu na zavidnoj razini, a publika je također bila odlična. Posebno zahvaljuje stalnim volonterima, članovima „Bunjevačke zlatne grane“ i Omladinskog kluba KCBH-a koji su svojim radom (kićenjem dvorane) te srdačnim dočekom gostiju u izvornoj bunjevačkoj nošnji umnogome pridonijeli uspješnoj organizaciji.

Susret tamburaških orkestara završen je hrvatskom plesanicom, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se Orkestar „Čabar“, članovi TS-a „Misija ViT“ i drugi tamburaši koji su na kraju svirali za dušu.

S. B.

Tamburaški susret uljepšali su članovi KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“

Dio posjetitelja iz Kalače i okolnih naselja

Bajski orkestar „Čabar“

Opraštanje generacije 2018./2019. – 2023. u Krleži

Opraštanje maturanata 12. razreda Hrvatske gimnazije Miroslava Krleže upriličeno je 6. svibnja 2023. godine. Svečano je bilo u školskoj auli, razredima, na školskim hodnicima i u dvorištu. Dan je to kad se simbolično napuštaju školske klupe na kraju srednjoškolskog obrazovanja i kad se kreće u veliki „samostalan život“. Njih dvadeset i dvoje na taj put ispratila je njihova razrednica Rebeka Hajós.

U govoru koji je Dorisz Kovács držala u ime svojih kolega maturanata rekla je između ostalog: „Nije nam uvijek bilo lako, ali smo se puno borili za to da danas stojimo tu, da možemo reći da smo stigli do kraja i da smo uspjeli. Stigli smo do završetka nečega što istodobno znači i novi početak. Čekaju nas novi ciljevi, snovi i nove prepreke u životu. Sve su nas ove godine naši nastavnici i prijatelji oblikovali u osobe koje smo postali. Došlo je vrijeme da pustite naše ruke kako bismo mogli krenuti svojim putem prema samostalnosti. Zahvalni smo za sve i možemo obećati da nikad nećemo zaboraviti ove godine.“

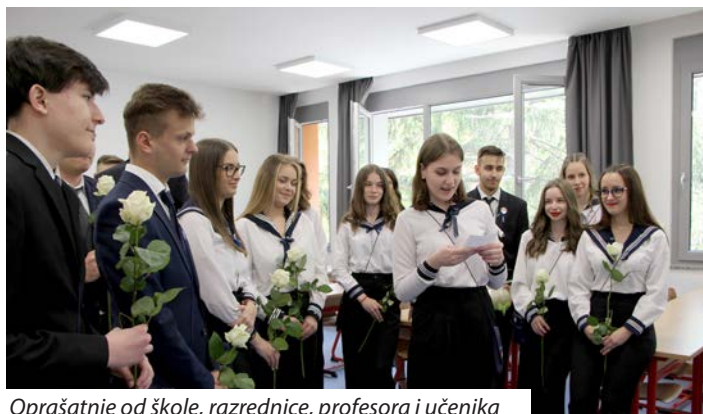
Od učenika se biranim riječima ponaosob oprostila ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže Janja Živković Mandić. Također je uručila i diplome istaknutim pojedincima. Ovogodišnju Krležinu nagradu za istaknute rezultate tijekom 12 godina svojeg školovanja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže primile su dvije maturantice: Vivien Bosnyák i Éva Ilona Sántha. One su u ime razreda zahvalile svim svojim učiteljima.

Ravnateljica je uručila i druge diplome maturantima – Diplomom za zasluge u formiranju razredne zajednice (Viktória Fábián i Dorina Hilmer), Diplomom za istaknuto i marljivo učenje (Marina Gálity), Diplomom za zasluge na kulturnom polju (Branko Hahner), Diplomom za istaknuto i marljivo učenje i istaknute sportske rezultate (Dorisz Kovács), Diplomom za istaknute sportske rezultate (Todor Prodanović i Denisz Szeverinác) te Diplomom najučenic učeničkog doma (László Ferenc Rádai).

Dvadeset i dvoje maturanata dobilo je poputninu u riječima ravnateljice Janje Živković Mandić: „Vidite poznata lica, prijatelje iz razreda, a i one mlađe od vas iz ostalih generacija. Njegovajte i u budućnosti ovdje stečena prijateljstva, budite u vezi na duge staze, a što je najvažnije, nemojte zaboraviti svoje korijene! Među ovim ste zidovima postali članovi jedne velike obitelji koja se zove hrvatska zajednica, a oni koji ste to i ranije bili, učvrstili ste svoj položaj. Uvjerena sam kako je cijelo školsko okružje pridonijelo izgradnji vašeg nacionalnog identiteta i da iz škole izlazite obogaćeni duhom koji zrači ovom ustanovom i na koji smo tako ponosni“. Istaknula je da je obitelj jedna od najvažnijih stvari u životu: „Najviše možete zahvaliti svojim roditeljima. Ne zaboravite koliko su toga žrtvovali kako biste došli do ovog trenutka. Neumorno su vam ravnali puteve, pomagali vam u nevoljama i radovali se vašim uspjesima. A sad je na vama red. Učinite sve da se ponose vama! Zahvalite im što su uvijek bili uz vas, a i sad stoje uz vas, kao što sam im i ja osobno jako zahvalna da su vas upisali upravo u našu gimnaziju i time podržali naša nastojanja na polju hrvatskog narodnosnog odgoja i obrazovanja... Dragi maturanti, želim vam svu snagu i ustrajnost u prevladavanju poteškoća i prilagođavanju promjenama tijekom života. Znajte oprostiti i obratiti se s ljubavlju onima koji vas okružuju. Prepoznajte da svijet ne funkcionira tako da samo vi dobivate. Osnova je društvenih odnosa ravnoteža davanja i uzimanja, bilo da je riječ o odnosu roditelj – dijete, učitelj – učenik, prijatelj – prijatelj. Želim da vam temelji koje ste stekli u ovoj školi budu

S profesoricom Martom Dervar Gergić, koja odlazi u mirovinu

Opraštanje od škole, razrednice, profesora i učenika

dovoljni, da nađete sebi cilj i da taj cilj i ostvarite. Neka vas sreća prati!”

„Vi ste nam pomogli da stignemo do ovog trenutka na našim životnim putevima. Pratili ste nas na tom putu prema uspjehu i držali ste naše ruke u teškim trenutcima“, rekle su između ostaloga u riječima zahvale koje su uputili roditeljima maturantice Marina Gálity i Kitty Kata Winkler. Recitacija, pjesma, maturalna vrpca na školskom barjaku i tako polako prema vratima škole u suncem obasjan dan.

Branka Pavić Blažetin

Bila je Božja volja

Prilikom nedavnog posjeta Mađarskoj papa Franjo u sklopu apostolskog pohoda pod geslom „Krist je naša budućnost“ ostavio je dubok trag u cijeloj našoj domovini. Nazočiti na svetoj misi koju slavi Sveti Otac nešto je posebno, a tek sudjelovati u obredu čitanjem molitve na jeziku svoje narodnosne zajednice ogromna je čast i milost. U toj je časti uživala vjernica Veronika Vuk Hans iz Velike Kaniže, koja je na svetoj misi na Trgu Lajosa Kossutha u Budimpešti dio molitve pročitala na hrvatskome jeziku, zastupajući tako hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Veronika Vuk Hans učiteljica je u Osnovnoj školi „Nikola Zrinski“ u Keresturu te je članica Vjerske zajednice crkve svetog Josipa u Velikoj Kaniži. Aktivno se uključuje u vjerske programe svojeg kraja, pa tako i u hrvatske vjerske programe: na misnim slavljinama čita čitanja, molitve, prevodi propovijedi, a njezine su kćeri krštene hrvatskim obredom u okviru hrvatske mise. Kako je baš ona izabrana iz hrvatske zajednice, to joj je pravo čudo, a vijest o zadatku doznala je tijekom molitve na Marijinu svetištu u Trsatu.

Baš smo bili na izletu s učenicima keresterske škole u Rijeci i, naravno, nismo izostavili posjet crkvi Majke Božje Trsatske. Kad sam ušla u crkvu i kleknula moliti pred čudotvornom slikom Bogorodice, za mene se dogodilo čudo. Tad mi je zazvonio telefon, zvao me moj župnik. Budući da sam bila u crkvi, nisam se javila. Zatim su me odmah zvali i na Messengeru i napisali da je jako hitno. Izišla sam iz crkve i nazvala ga. Pitao me bih li kao pripadnica hrvatske narodnosne zajednice mogla pročitati jednu rečenicu na hrvatskom jeziku na papirskoj svetoj misi. Jednostavno nisam mogla doći do zraka. Zapitala sam se čime sam upravo ja zaslužila toliku milost. Naravno da je na takvu molbu odgovor mogao biti samo „DA!“. Kako sam baš ja mogla dobiti ovu čast zapravo ni danas ne znam, ali mislim da je to bila Božja volja. Nakon poziva bila sam vrlo sretna, ali me je obuzeo i strah zbog zadatka. Ipak se ne događa svaki dan da je čovjek u blizini Pape i vrši službu. Poslije sam razmišljala i shvatila da mi je telefon zazvonio upravo 19. travnja, a taj se datum veže uz

izbor prijašnjeg pape Benedikta XVI. (19. travnja 2005.), a mjesto Trsat, gdje sam bila u tom trenu, posjetio je i papa Ivan Pavao II. 2003. godine na Duhove (8. lipnja). To mu je bio 100. apostolski pohod. Ondje je i postavljen kip kao spomen na taj važan događaj. Kip prikazuje kako sv. Ivan Pavao II. moli pred oltarom.

Na samo se događanje Veronika i duhovno pripremala te se sama sjetila da bi bilo lijepo i vizualno prikazati prisutnost hrvatske narodnosne zajednice. Pokušala je nabaviti najljepšu moguću narodnu nošnju pomurskih Hrvata na koju je i ona ponosna.

Imala sam samo deset dana za pripremu za misu. Uz posao nisam imala mnogo vremena da se posebno priprelim, no molila sam svaki dan za tu nakanu i u crkvi nakon svake mise molili smo zajedno za tu prigodu. Ali čovjek uvijek mora biti spreman na pozive, truditi se sve manje griješiti, živjeti onakav život kakav Bog očekuje od njega. Potrudila sam se nabaviti narodnu nošnju. Naime, oko pripreme su me više puta zvali organizatori pa sam ih pitala mogu li biti u narodnoj nošnji. Oni su se vrlo radovali toj ideji, čak su i zahvalili na tome što sam se sjetila. Zamolili su i druge narodnosti da, ako mogu, odjenu svoju nošnju. Osim mene na narodnosnom jeziku molitvu vjernika čitali su i pripadnici drugih narodnosti. Čitalo se na njemačkom, ukrajinskom, mađarskom, rumunjskom, hrvatskom, slovačkom i slovenskom jeziku. Oni koji su mađarski čitali bili su pripadnici mađarske narodnosti iz susjednih zemalja. Za tu prigodu imala sam narodnu nošnju čije sam dijelove dobila od raznih osoba, a neke sam dijelove naslijedila još od svoje bake. U Budimpeštu me otpratila starija kći. Proba nam je bila u subotu 29. travnja. Na Trgu Kossuth već su tad bile stroge kontrole. Kćer nisu ni pustili na prostor gdje se održavala misa. Bile su postavljene ograde, pa je ona pratila našu probu

Trenutak za pjesmu

Balada

O, žari se, žari
roža kak oblak,
gda sunce zahaja
i vleče se mrak.

A vu groblju tiho
dremlje grob i križ:
„– Zakaj se ne žariš,
roža, ne svetliš?

„Črlen si je venec,
čisto črlen splel,
na glavu ga spustil,
na lasi ga del.

„Jenu rožu ftrgal,
meni ju je dal,
je glavu naslonil,
je stiha zaspal.”

Vlečeju se mraki,
stoji križek plah,
k mami se naheril,
morti ga je strah?!...

Zakaj mama prosi
drobni negov cvet,
ne bu se ražarel –
mrtev je i bled...

Ali ni se vmekla,
vetrek ju hladi.
Cvetek je zadrhtal:
da mu vmrla ni?!...

Ivan Goran Kovačić

Veronika Vuk Han prije misnog slavlja u pomurskoj narodnoj nošnji

iza ograda. Ja sam prešla i zaštićenu zonu te sam se javila velečasnom Zoltánu Horváthu, koji je s mađarske strane bio odgovoran za papinsku misu. Probu je vodio mons. Diego Ravelli, koji je magistar papinskih liturgijskih slavlja. On nas je na početku i pozdravio i s njegova dva pomoćnika počele su probe. Imali smo dvije probe u subotu. Prva je bila po sekcijama. Sjemeništarc, bogoslovi i đakoni koji su sudjelovali u obredu imali su veći zadatak te su zato oni neke dijelove i više puta probali. Druga je bila glavna proba, gdje smo probali cijelu misu zajedno sa zborom. Bili su tamo i naši bogoslovi iz Pomurja – Martin Benceš i Sebastijan Mihović. Oni su se također vrlo radovali kad su me ugledali na dan svete mise u pomurskoj narodnoj nošnji.

Bila je Božja volja, Veronikine su molitve saslušane, njezina istinska odanost vjeri i Bogu i njezina aktivnost na vjerskom polju odvela ju je na izniman vjerski događaj. Dobila je priliku moliti se u nazočnosti Svetog Oca za bolji svijet. Njezina snažna vjera rođena je u obitelji, a nadalje ju sama gradi i jača.

Kad sam bila mala, išla sam u crkvu s bakom ili djedom. U našoj obitelji prakticirala se vjera, u nas je bila prirodna svakodnevna molitva. U 7. i 8. razredu osnovne škole već sam čitala čitanja na misnim slavljinama i to me je uvijek ispunjavalo. Trenutačno sam aktivna članica zajednice crkve sv. Josipa u Kaniži. Pomažem župniku na raznim poljima: od organizacije hodočašća i izleta za djecu do susreta umirovljenika, prilikom većih blagdana često sudjelujem u izvođenju dramskih igara, zajedničkim molitvama itd. Svoju djecu također se trudim kršćanski odgajati. Starija kći bila je sa mnom dva puta na Mladifestu u Međugorju i nadam se da će sljedeće godine i mlađa kći doći. Često idem na hodočašća. Najviše u Međugorje, ali i u druga razna marijanska svetišta u Hrvatsku – u Mariju Bistricu, Ludbreg, Trsat, Verpić. Pješice hodočastim više puta u Homokkomárom. Ovog ljeta idem i u Lourdes.

Veroniki, kao i mnogim drugim kršćanima, Međugorje je posebno mjesto. Tamo pronalazi milost, mjesto je ukazanja svaki put iznova poziva.

Prošle sam godine četiri puta bila u Međugorju. Ove ću godine vjerojatno nadmašiti tu brojku. Godinu sam počela sa svetom misom u crkvi sv. Jakova te sam sredinom ožujka bila i na duhovnoj obnovi u Međugorju. Ali nije važno koliko se puta ide, važno je rasti u vjeri i biti u Gospinoj školi. Gospa od nas traži u svojim

porukama da postimo srijedom i petkom na kruhu i vodi, da se mjesečno ispovijedamo, da čitamo Božju riječ svaki dan (hrana za dušu) i da slavimo Euharistiju. Kraljica mira potiče nas na obraćenje, novi život, radosno življenje Božje volje te na blagoslov mira, ljubavi i jedinstva. Puno sam dobila u Međugorju, npr. kako učiti od Isusa i Marije, biti otvorena srca te moliti srcem. Ima dana kad se i dva puta popnem do Brda ukazanja – danju i noću. Kao i za svakog hodočasnika veći mi je izazov Križevac. Jako me dira u srce sam križni put, Isusova patnja, i uvijek mislim da i ja moram proći kroz tu patnju kako bih stigla do bijelog križa i, kad dođem do cilja, osjećam veliku radost. Ali posebno je ozračje i kod kipa uskrslog Isusa Krista, na grobu fra Slavka Barbarića te pred kipom Gospe u crkvi i ispred crkve u Kapelici života. Kad sam na tim mjestima, uvijek se pomolim za sebe, obitelj, svoje bližnje, za zvanja (redovnice i redovnike, svećenike), za ozdravljenje i razne nakane. Ima kad me zamole da molim za određenu nakanu što rado i učinim. U Međugorju uvijek pronalazim mir i napunim baterije kako bih lakše mogla prebroditi prepreke života. Dobila sam na tom mjestu puno milosti, koje riječima i ne mogu opisati. Ali ja prihvaćam i svoj križ i ponizno ga nosim. Zahvaljujući tehnologiji i Radiopostaji Mir Međugorje svakim danom sudjelujem na hrvatskoj misi jer se uključujem u prijenos večernjeg programa ili nedjeljom u svetu misu iz Međugorja. Svakako bih podupirala da budu redovno hrvatske mise i kod nas. Jedno vrijeme imali smo mjesečne hrvatske mise dok je pokojni Blaž Horvat dolazio k nama. On je tu misiju rado vršio među pomurskim Hrvatima. Krstio je i moje kćeri na hrvatskoj misi. Veselim se kad je

Veronika s bogoslovom Martinom Bencešom

hrvatska misa u mojoj blizini. Prije većih blagdana svećenici nam dolaze iz Hrvatske služiti misu na hrvatskom jeziku i tad sam jako sretna. Sve je moguće onom koji vjeruje! Vjera je za mene osobni odnos i susret s Bogom koji usliša moje molitve. Predajem Mu svoje srce, prepuštam Mu da me vodi, uzdam se u Njega. On je moj oslonac. Vjera mi daje potpunu slobodu, smisao života, odgovore na moja pitanja.

Veronika Vuk Hans molila je za sve naše obitelji na papinoj svetoj misi čitajući ovu molitvu na hrvatskome jeziku: „Za kršćanske obitelji: neka grade na Tvojoj vjernosti i Tvojoj ljubavi i neka se u srcima mladih budi želja za žrtvovanjem vlastitog života za druge!“

Beta

Bogatstvo...

Foto: MTI / Szilárd Koszticsák

Na svetoj misi koju je slavio Sveti Otac na Trgu Lajosa Kossutha u Budimpešti

Opraštanje u HOŠIG-u

Svečanost opraštanja 12. razreda u HOŠIG-u pružila je nezaboravan dan za maturante te njihove obitelji i prijatelje. U subotu 6. svibnja aula škole bila je ispunjena radošću, ponosom i nostalgичnim emocijama dok su se učenici, među kojima su neki još od vrtićke dobi pohađali tu školu, opraštali od svojih klupa.

Ravnateljica škole Ana Gojtan individualno je predstavila svakog maturanta, istaknuvši njihove uspjehe, napretke za vrijeme školovanja, osobine koje ih čine posebnima i nade za njihove budućnosti. Mnogi su od njih tijekom svojeg školovanja imali priliku putovati u Hrvatsku, sudjelovati u raznim natjecanjima i kulturnim događanjima te uspostaviti duboku povezanost s hrvatskim jezikom i kulturom. To iskustvo omogućilo im je da izgrade snažna prijateljstva sa svojim vršnjacima i da zajedno napreduju kroz svoje mlade živote.

Pripreme mladih maturanata za oproštajnu priredbu bile su intenzivne i dugotrajne, ali isto tako zabavne i ispunjavajuće. Učenici 12. razreda uložili su mnogo truda i vremena u svoj nastup, recitacije i koreografije što su ovo događanje učinili nezaboravnim. Kroz poeziju, pjesmu, ples i poneku suzu izrazili su svoju zahvalnost i ljubav prema školi koja je oblikovala njihovo obrazovanje i osobni razvoj. Njihova predanost i strast bile su vidljive u svakom trenutku priredbe, što je oduševilo sve prisutne.

No, ova svečanost nije samo obilježila kraj srednjoškolskog obrazovanja nego je i svojevrsni početak intenzivnih priprema za maturu. I kroz pripreme za priredbu maturanti su neumorno

Zajednička pjesma

učili i pokazali svoju predanost stjecanju znanja. Njihova strpljivost i upornost pri stjecanju novih akademskih iskustava dokaz su da su spremni za sve nove izazove koji ih čekaju u budućnosti.

Opraštajući se od školskih klupa, maturanti su spremni krenuti u novo poglavlje svojih života kao budući akademski građani. Njihova iskustva kao dio hrvatske zajednice u Mađarskoj i kao učenika Hrvatske škole ostavila su trajne tragove na njihovim identitetima. Ovo bogato iskustvo pružilo im je ne samo znanje i obrazovanje nego i dublje razumijevanje hrvatske kulture, jezika i povijesti.

D. O.

Veseli maturanti

BUDIMPEŠTA – Na poziv ravnatelja Instituta za slavensku i baltičku filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös“ prof. dr. Róberta Szemána Kissa i pročelnika Odsjeka za slavensku filologiju prof. dr. Istvána Lukácsa članovi Odbora za narodnosti 11. svibnja posjetili su spomenuti Institut, gdje je priređen okrugli stol na temu položaja narodnosnih studija na Filozofskom fakultetu. Razgovorima je nazočio i dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös“ dr. habil. Dávid Bartus. Kako doznaje Hrvatski glasnik, strane su razmotrile trenutačno stanje narodnosnih struka na fakultetu te strukturu pojedinih smjerova, a razgovaralo se i o izazovima s kojima se suočava narodnosno visoko obrazovanje.

Prevoditeljski kamp za mlade

U Lakiteleku se od 21. do 27. kolovoza 2023. godine osmi put održava prevoditeljski kamp. Čekaju se mladi do 35. godine koji su zainteresirani za prevođenje književnih i ostalih tekstova s hrvatskog jezika na mađarski jezik. Smještaj i hrana su osigurani. Hrvatsku radionicu vodi Lilla Trubics. Rok je za prijave 2. srpnja.

Budućnost jerbinstva

Fotografkinja iz Budimpešte Katalin Fanni Horváth jur četiri liti fotografira žitak narodnosnih zajednic u Pinčenoj dragi. Prik svojih vizualnih orudaljev istražuje to da nacionalni identitet u kakvoj društvenoj i kulturnoj okolici more opstati u sjeni historijskih traumov prošloga stoljeća i med globalnim izazovi novoga tisućljeća. Poznat je specijalni položaj Pinčene drage, pokidob se ov kraj nalazi direktno u vrati „Zapada“. Nigdašnje trianonske odluke manjinske zajednice koje ovde žive odsikli su jedne od drugih. Zapravo u fizičkom i u duhovnom smislu razvila se „duplasta granična situacija“ u ovom području.

Seriya fotografijov u izložbi napravljena je u Petrovom Selu u zgradi nigdašnje graničarske kasarne i na drugi tipični lokacija. Kipici simbolično upućuju s jedne strane na razdoblje „želiznoga firhanga“, koji je ostavil markantan uticaj i na narodnosnu kulturu, a s druge strane ukazuju na tradicije gradišćanskih Hrvatov, koje se nanovič zbuđaju. Seriya fotografijov nij samo prezentiranje prošlosti ili poruka iz starih časov, nego i takova stvaralačka gesta koja fokusira na budućnost i kani pokazati vridnosti manjinskoga identiteta široj publikli.

Katalin Fanni Horváth trenutno je 2022. godine bila stipendistica Ugarske fotografske velike nagrade „Robert Capa 2022“. Sudjelovala je u foto projektu „Iluzija slobode“, koji govori o kulturi i identitetu narodnosnih zajednic koje žive polag austrijske granice, odnosno o rezultatima lokalnih i globalnih procesov koji se spolom minjaju.

Andrija Handler / Rajmund Filipović

Nardarci na trodnevnom shodišću u Hrvatskoj

U organizaciji Hrvatske samouprave Narde zadnji vikend aprila se je već od trideset hodočasnikov ganulo na trodnevno putovanje iz južnogradišćanske Narde u matičnu nam zemlju. Kako je rekla načelnica sela dr. Kristina Glavanić, u petak ujutro su najprije zastali u Mariji Bistrici, kade su se s farnikom Pinčene doline Tamásom Várhelyijem skupa pomolili na križnom putu, a potom su sudjelovali na svetoj maši pred oltarom Črne Madone. Drugi dan je Gradišćance otpeljao do Rijeke, tamo su je vodili profesora Filozofskoga fakulteta na Rijeki Eszter Tamáskó i kandidat za svećenika riječke nadbiskupije Zdenko Lendl, kot i mons. Sanjin Francetić, a pri svetišću Majke Božje Trsatske bilo je vrimenta pravoda i za molitvu. Treći dan je u gustoći programov stavio putnike pred novi izazov, za Punatom na otoku Košljunu posjećen je franjevački samostan. Tamo je fra Vito u posebnom mašnom slavlju pozdravio Hrvate iz Ugarske i bio je oduševljen od lipote gradišćanskohrvatskoga jezika. Jurandvor s Bašćanskom pločom i Baška sa svojom atraktivnom plažom nisu nepoznati za Gradi-

Skupni kipić

šćance, a ovput malo morje zadušiti, baterije napuniti i nove doživljaje sabrati uz bogati vjerski sadržaj nikomu nije škodilo.

Tiho

Foto: Dr. Kristina Glavanić

Druženje u šeljinskom vrtiću

U održavanju grada Šeljina djeluje Vrtić „Tücsök“ („Cvrčak“). U vrtić, jaslice i kuhinju mogu se upisivati djeca iz Kákicsa, Šeljina, Okorága, Marócsa, Ivanidbe, Starina, Sósvertike. Taj gradski vrtić trenutčno pohađa 116 mališana koji su podijeljeni u pet odgojnih skupina. Jedna je od njih i hrvatska odgojna skupina. Voditeljica je vrtića Mónika Kudar. U hrvatskoj odgojnoj skupini „Csiga“ („Puž“) trenutčno su 23 mališana s kojima rade dvije hrvatske odgojiteljice: Ildikó Matančić i Ildikó Kovács Nagyvárad. Vrtić Cvrčak i odgojna skupina Csiga imaju dobru suradnju s vrtićima u Lukovišću i Martincima. Tako su krajem travnja organizirali zajednički dan na poziv Šeljincana. Igra, pjesma, ples i šala odzvanjali su dvorištem Vrtića Tücsök. Nisu pozvali samo pola-

znike velike vrtičke skupine iz lukoviškog i martinačkog vrtića i njihove odgajateljice nego i učenike prvog razreda šeljinske škole „Géza Kiss“ koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika i književnosti kao i zastupnike Hrvatske samouprave Šeljina. Ovo veselo i kreativno prijedodne bilo je prilika za igru i druženje, ali i za učenje.

Napomenimo i kako su nedavno polaznici Vrtića Tücsök sudjelovali s 32 crteža na likovnom natječaju koji je raspisala šeljinska trgovina Coop u povodu Majčina dana. Svi su postigli vrlo lijepe rezultate i dobili nagrade koje su im djelatnici poduzeća „Mecsek Fűszért Zrt. Sellyei Coop“ osobno donijeli u vrtić.

Branka Pavić Blažetin

STARIN – Jedno je od dva proštenja (bučure) u Starinu i Dan svetog Ivana Nepomuka, koji se slavi 16. svibnja. Ove je godine upravo na taj dan u Starinu služena sveta misa kojoj su, prema riječima načelnika Starina Balaža Matorica, uz Jozu Egrija, župnika Šeljina – kojemu pripada i starinska filijala, nazočila još tri župnika iz Mađarske i tri župnika iz Hrvatske. Okupilo se tako sedam svećenika koji su misili na starinskom proštenju ili bučuri.

Park prirode Papuk

Putujući Slavonijom krajem 18. stoljeća, slavni putopisci Mathias Piller i Ljudevit Mitterpacher bili su prvi koji su valjano znanstveno opisali novu vrstu kukca, *Tenebrio velikensis*, koji je svoje „prezime“ dobio po Velikoj, pitoresknom mjestu na južnim padinama Papuka. Vrstu opisuju na 83. stranici svojeg slavnog putopisa koji su objavili 1783. godine. Kako je taksonomija živa znanost, naziv roda danas je izmijenjen, pa je kukac poznat kao *Accanthopus velikensis*, no njegovo prezime ostalo je isto. Vrsta je inače rasprostranjena na Balkanskom i Apeninskom poluotoku.

Mala stranica

Izlet bez granica

Osnovna škola „Nikola Zrinski“ u Keresturu iz godine u godinu prijavljuje se na poziv Programa „Izlet bez granica“ (Határtalanul) koji objavljuje Fond „Gábor Bethlen“. Zahvaljujući tom programu, učenici keresturske ustanove upoznali su susjedne zemlje čija se povijest i kultura veže uz Mađarsku. Ove su godine učenici sedmog razreda putovali s učiteljicama hrvatskog jezika Veronikom Vuk i Henriettom Novak u Sloveniju i Hrvatsku. Četverodnevno putovanje pružilo je mnoštvo doživljaja i informacija izletnicima o znamenitostima susjednih zemalja i o hrvatsko-mađarskim te slovensko-mađarskim povijesnim i kulturnim vezama. Keresturski učenici posjetili su dvorac Bánffy-Esterházy u Lendavi, Mađarski kulturno-prosvjetni zavod i upoznali su se

s poviješću tamošnjih Mađara. Na obroncima vinograda blizu Lendave posjetili su kapelicu Svetog Trojstva, divili se prekrasnom pogledu te posjetili tropski vrt u Dobronaku. U glavnom gradu Hrvatske posjećene su najvažnije znamenitosti – Trg bana Josipa Jelačića, katedrala, crkva svetog Marka, Kula Lotrščak te Mađarski kulturni centar Ferenc Liszta, a bilo je vremena i za tržnicu Dolac i za razgledavanje trgovina na Ilici. Unatoč hladnom vremenu učenici nisu mogli izdržati da ne umeće noge u Jadransko more, no očarale su ih i uske ulice te parkovi gradova uz more: Rijeke, Crikvenice, Opatije, Omišlja i Trsata. Vraćajući se kući, sudionici izleta posjetili su i Varaždin i Čakovec. Nakon izleta učenici su pisali o svojim doživljajima.

Nezaboravan izlet

Naše susjedne zemlje su Slovenija i Hrvatska. Jako su lijepe zemlje i na razredničkom izletu upoznali smo njihove gradove: Lendavu, Dobronak, Zagreb, Varaždin, Čakovec, Rijeku, Opatiju, Crikvenicu, Lovran i druga mjesta. U Lendavi smo pogledali tvrđavu i razgovarali s ljudima na mađarskom jeziku. Oni su isto narodnost u Sloveniji kao što smo mi Hrvati u Mađarskoj. Jako mi se sviđala farma orhideje u Dobronaku jer volim cvijeće i biljke. U Zagrebu je bilo mnogo zanimljivosti (katedrala, crkva svetog Marka, uspinjača), ali nama djevojkama najviše se sviđalo razgledavanje malih trgovina na Ilici. Kupile smo neke sitnice i mnogo sam se smijala s curama. Bile smo vesele da smo mogle same razgovarati u dućanima. Poslije Zagreba putovali smo do Crikvenice, gdje smo i spavali.

Zsuzsanna Gonda

Priroda je najljepša

Kao Zrinski kadet više sam puta bio u Hrvatskoj i Sloveniji, ali ovaj put mnogo smo učili o zajedničkoj prošlosti tih država s našom domovinom Mađarskom. U svim gradovima tražili smo sadržaje koji se vežu uz mađarsku povijest, ali smo posjetili i druge znamenitosti. Najviše volim prirodu pa mi je najljepše bilo kad smo mogli promatrati prirodu. U Sloveniji blizu Dobronaka pogledali smo energetske park i jedno jako lijepo jezero. U Zagrebu mi se najviše sviđao pogled s Gornjeg grada, a kad je u podne zapucao Grički top na Kuli Lotrščak, svi smo se uplašili. Legenda kaže da je za vrijeme turskih napada, kad su Turci došli preko Save blizu grada Zagreba, paša čekao da mu serviraju ručak, a kad je na stol trebao stići pijetao, oglasio se top i uništio je pašin ručak. Turci su se uplašili i pobjegli. Iz Zagreba

putovati na Jadransko more također je bilo jako lijepo. Iz autobusa sam promatrao prirodu, potoke, brda, planine, a uživali smo i u prelazanju tunela. Grad Rijeka kao luka bio je pun velikih brodova. S Trsata smo imali također lijep pogled na cijelu luku. Opatija je prekrasna sa šetalištem uz more, a u Crikvenici smo malo umećili i nogu u more. Prema kući stali smo u Varaždinu i pogledali tvrđavu, a u Čakovcu smo položili vijenac na kip Nikole Zrinskog. Budući da sam Zrinski kadet, učiteljica mi je rekla da ga ja položim.

Botond Söveges

Ispred varaždinske tvrđave

Pomoć hrvatskim odgajateljicama

U organizaciji Narodnosnog pedagoškog obrazovnog centra 16. svibnja u prostorijama Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ održano je usavršavanje za hrvatske odgajateljice. Tema usavršavanja bila je „Ostvarenje narodnosnog jezičnog odgoja u dječjim vrtićima – nove metode i odgojna pomagala“. Usavršavanje na kojem su sudjelovale odgajateljice iz pomurskih i gradišćanskih dječjih vrtića održala je docentica Instituta za strane jezike na Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji dr. sc. Morana Plavac. U ime obrazovnog centra sudionike su pozdravili djelatnici centra Andrea Agić i Tomislav Krekić, koji su ponudili daljnju pomoć odgajateljicama.

U sklopu Ureda za obrazovanje djeluje Narodnosni pedagoški obrazovni centar koji se brine o stručnoj pomoći narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova, pruža pedagoško-stručne usluge za jednojezične i dvojezične narodnosne ustanove te za ustanove s predmetnom nastavom narodnosnog jezika, a tako i njihovim djelatnicima. Cilj je pedagoškog centra koordiniranje stručnih pitanja koja se vežu uz narodnosni odgoj i obrazovanje, informiranje voditelja i djelatnika ustanove o promjenama u obrazovanju, a među ostalima i organiziranje usavršavanja. Ovaj su put stručnu pomoć zatražile odgajateljice iz Pomurja, želeći osvježiti svoje stručno znanje po pitanju metoda poučavanja hrvatskog jezika u predškolskim ustanovama. Na usavršavanju su sudjelovale odgajateljice iz svih pomurskih dječjih vrtića te su im se pridružile i odgajateljice iz gradišćanske regije. Na početku usavršavanja djevojčice iz serdahelskog dječjeg vrtića izvele su narodne dječje igre na kajkavskom dijalektu te je voditeljica ustanove Margit Körmendi u kratkim crtama predstavila serdahelsku ustanovu – sastav djece i njihovo znanje hrvatskoga jezika koje je na vrlo niskoj razini, naimenajviše djece u dječji vrtić stiže bez

bilo kakva predznanja hrvatskog jezika. Slijedilo je teorijsko predavanje koje je održala dr. sc. Morana Plavac, a zatim su se kroz praktične radionice uvježbavale razne metode. Profesorica je u svojem predavanju istaknula važnost priče u životu djece, kako ona utječe na njihov razvoj odnosno kako se ona može uspješno utkati u poučavanje hrvatskog jezika. Vježbalo se i kako se priča može preraditi u kraći oblik da bi za djecu bila lakše shvatljiva, kako se iz priče mogu izvući dodatni sadržaji s kojima se mogu vježbati brojanje, dramske igre i teme iz zaštite okoliša. Govorila je i o tome kakve se aplikacije mogu izraditi u cilju lakšeg razumijevanja priče. Profesorica je više puta naglašavala koliko je važno što više govoriti na hrvatskom jeziku, ponavljati vrlo mnogo puta iste rečenice u igri, uz lutke i razne igračke, i da je važno sudjelovanje djece u samoj priči jer djeca tako uče i komunicirati na hrvatskom jeziku. Druga je tema predavanja bila onomatopeja, s kojom je vrlo lako pridobiti djecu za igru, s njom se mogu povezati riječi i oponašanje zvukova, čime se može zapamtiti leksik, a u sklopu toga može se vježbati i izgovor. Na kraju usavršavanja odgajateljice su razmijenile iskustva u

vezi s poteškoćama u poučavanju jezika te u drugim temama, a razgovaralo se i o uspjesima tog prekrasnog zvanja. Na kraju programa sve je sudionike usavršavanja na ručak pozvala i ugostila načelnica Mjesne samouprava Serdahela Viktorija Havasi.

Beta

Dr. sc. Morana Plavac predstavlja razne metode

Program djece iz serdahelskog dječjeg vrtića

Četrdeset godina nakon mature u Balatonfüredu

(Ne)postojeća generacija maturanata, generacija 1983.

Maturalni su sastanci uvijek bili važni za sve generacije maturanata, naravno, svakom je čovjeku najvažniji njegov maturalni sastanak.

Rodila se ideja da naši razredi (a i b) 40. maturalni sastanak proslave i ovim putem zajedno, ali negdje izvan Budimpešte. Stojan Dragojlović i Petar Major iz b razreda predložili su ovo, a Manda Papócsi iz a razreda započela je organizaciju još prije više mjeseci kako bismo svi na vrijeme znali termin i mjesto sastanka.

Prvi put maturalni sastanak nismo održali u Budimpešti, nego smo 22. travnja 2023. godine otputovali u Balatonfüreda da budemo duže zajedno.

U podnaslovu sam napisala „(ne)postojeća“ generacija jer mi, nažalost, nemamo pano u školskoj zgradi, ali smo ipak postojeća ako pomislimo na zajedno provedene gimnazijske godine i na iznimnu važnost maturalnog ispita. Neki su se bojali

Zajednička fotografija obaju razreda

ispita iz matematike, a neki samog maturalnog ispita općenito.

Mi smo 1983. godine maturirali na Trgu Ruža u Srpsko-hrvatskoj ili Hrvatsko-srpskoj gimnaziji, tad se tako zvala jer je bila zajednička škola Srba i Hrvata u Mađarskoj. Razrednica a razreda bila je Gertruda Polczer,

a razrednik b razreda Borislav Rus. Bivših je đaka došlo 24 – iz našeg a razreda dvanaestoro, iz b razreda također. Neki nisu mogli doći, a neki jesu. Neki su, nažalost, već preminuli.

Vrijeme je bilo idealno, lijepo, sunčano. Sastanak je trajao kasno u noć u dobrom raspoloženju. U nedjelju ujutro nakon doručka još smo se malo divili lijepom prizoru Balatona i još smo se jedanput fotografirali. Odlučili smo da ćemo se ubuduće češće sastajati, nećemo čekati pet godina.

Za kraj još jedna informacija – 1. srpnja 2023. godine s početkom u 10 sati na Trgu Ruža bit će veliki maturalni sastanak za sve generacije maturanata SHG-a (na Trgu Ruža sad djeluje Srpska osnovna škola i gimnazija „Nikola Tesla“).

A. Š.

FOTO: M. P. i P. M.

Učenici b razreda (slijeva nadesno): Valerija Šimon, razrednik Borislav Rus, Petar Major, Jadranka Papanek, Natalija Lastić, Stojan Dragojlović, Kata Šokac, Predrag Mandić, Manda Varga, Dragan Balatinac, Zoran Dekić, Klára Horváth. Na fotografiji nema Marina Blaževa, ali je bio s nama na sastanku.

Učenici a razreda (slijeva nadesno): Zorica Plužar, Imre Čurčija, Edita Herić, Kata Gergić, Manda Papócsi, Anica Rimóczi, razrednica Gertruda Polczer, Béla Šarlai, Zorica Lassán, Tünde Bakša, Marijana Kovač, Anamarija Šokčević i Éva Sigečan

BAJA – Pod geslom „Tko pjeva, zlo ne misli“ Kulturna udruga „Bunjevačka zlatna grana“ 11. lipnja u povodu proštenja župne crkve svetog Antuna Padovanskog u Baji organizira Susret hrvatskih crkvenih zborova. Tradicionalno Antunovo bajskih Hrvata počinje u 11:30 misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje će predvoditi gostujući svećenik iz Nove Gradiške. Zatim slijedi Susret hrvatskih crkvenih zborova uz sudjelovanje pjevačkih zborova iz Aljmaša, Dušnoka, Kačmara, Kalače, Baje i gostiju iz Nove Gradiške.

Suradnja Karlovca i Erzsébetvárosa (VII. okruga)

U Erzsébetvárosu su gradonačelnik Péter Niedermüller i njegovi zamjenici dr. Tibor Kispál i Balázs Szücs srdačno dočekali delegaciju iz njihova sestrinskog grada Karlovca. Susret se održao 11. svibnja u policijskoj upravi, gdje je Niedermüller gostima kratko predstavio okrug, naglašavajući njegovu otvorenost i gostoljubivost. U okrugu Erzsébetváros djeluje hrvatska samouprava na čijem je čelu predsjednica Katica Benčik. Zahvaljujući upravo Hrvatskoj samoupravi, veza VII. okruga i grada Karlovca jača se i razvija.

Gradonačelnik je posebno istaknuo važnost VII. okruga u pružanju podrške ukrajinskim izbjeglicama. Iako su mnogi od njih već nastavili svoje putovanje, i dalje stižu izbjeglice iz Ukrajine. Također je naglasio da okrug privlači mnoge strance koji dolaze raditi i studirati iz raznih dijelova svijeta, čineći Erzsébetváros središtem raznolikosti i multikulturalnosti.

Hrvatsku delegaciju predvodila je zamjenica gradonačelnika Karlovca Ivana Fočić. Ona je priznala da je Karlovac u povoljnijem položaju od Erzsébetvárosa jer uživa u značajnoj potpori svoje vlade i Europske unije. Zahvaljujući tomu ostvarili su razne projekte, uključujući i nedavno otvoren centar Nikola Tesla Experience. Centar je dobio ime po slavnom fizičaru koji je svoje srednjoškolsko obrazovanje stekao upravo u Karlovcu.

Prva postaja delegacije bila je Kazinczy ulica 52, gdje se nalazi jedina geotermalna zgrada u okrugu. U toj se zgradi nalazi 90 stanova i 12 poslovnih prostora koji se opskrbljuju geotermalnom energijom iz zemlje. Osim što je energetska učinkovita, geotermalna energija pruža i financijsku korist, što je posebno važno u vrijeme kad su cijene plina iznimno visoke. Karlovačka delegacija imala je priliku posjetiti podrum zgrade kako bi se upoznala s toplinskim pumpama koje upotrebljavaju geotermalnu energiju za grijanje, hlađenje i opskrbu toplom vodom.

D. O.

Foto: Erzsébetváros Hírei

Gradonačelnik Péter Niedermüller sa suradnicima primio je izaslanstvo Grada Karlovca

U razvijanju veza dvaju gradova pomaže predsjednica HS Erzsébetvárosa Katica Benčik

TUKULJA – U gradu Tukulji djeluje više odgojnih ustanova, tri vrtića, a među njima je i Hrvatski vrtić (Horvát Nyelv Ápolásért Napközi Otthonos Óvodája). Posljednjih godina grad mnogo ulaže u uljepšavanje i osuvremenjivanje gradskih vrtića kako bi se udovoljilo očekivanjima tukuljskih roditelja. Hrvatski vrtić već pet godina vodi Gajárszky Istvánné, koju je ovih mjeseci gradska Skupština izabrala na novi petogodišnji mandat. Trenutačno teku radovi na osuvremenjivanju Hrvatskog vrtića.

MOHAČ – U povodu blagdana svetog Antuna Padovanskog i župnog proštenja Hrvatska samouprava Mohača 11. lipnja priređuje već tradicionalno Antunovo. Program počinje šokačkom misom u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi koju će služiti župnik Ladislav Bačmai. Nakon mise organizatori će skromno pogostiti sve sudionike pred crkvom. U 17 sati počinje kulturni program u parkiralištu Katoličkog dječjeg vrtića u kojem će nastupiti dječja i omladinska plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca.

TAVANKUT – HKPD „Matija Gubec“ od 10. do 15. srpnja organizira XII. Seminar bunjevačkog stvaralaštva koji će se održati na temu „Prelo“ u Donjem Tavankutu. Prema pozivu organizatora, Seminar obuhvaća sljedeće sekcije: ples, tamburaške tradicijske melodije, tradicijski instrumenti Bunjevaca (gajde, frula) i tradicijske vještine – izrada predmeta od slame. Prijavljeni polaznici opredjeljuju se za jednu od četiriju navedenih. Voditelj je seminaru Ivica Dulić, a predavači su ugledni stručnjaci za glazbenu kulturu, tradiciju, tambure, folklor i narodnu nošnju. Ciljna su skupina plesači, umjetnički voditelji, koreografi, asistenti, umjetnički vokalni voditelj, zborovođe, umjetnički instrumentalni voditelji, svirači, garderobijeri, osoblje administracije i logistike udruga, etnolozi, etnomuzikolozi, etnokoreolozi i drugi zainteresirani za bunjevačko tradicijsko nasljeđe koji žele posjetiti i boraviti nekoliko dana u autentičnoj bunjevačkoj sredini. Školarina za sve dane iznosi 30 eura. Cijena je punog pansiona 20 eura po danu (što uključuje smještaj u prostorijama udruge i mjesnoj školi odnosno na privatnom smještaju) – noćenje 6, doručak 3, ručak 5 i večera 6 eura.